

RADIKALISMUS na BLÍZKÉM VÝCHODĚ

RADIKALISMUS

vymezení pojmu

Široký, různě interpretovatelný pojem, který nezahrnuje pouze teroristické metody, ale i **postoje radikálně alternativní vůči mainstreamové politice na konkrétním území.**

Etymologie – z latinského slova „radix“ – kořen. Tedy snaha „změnit kořeny“ politiky, systému, společnosti... Analogický (ale i odlišný) pojem je **extremismus**

Výzkum v zahraničí: **Cas Mudde** (NL), **Roger Eatwell** (UK), **Cynthia Miller-Idriss** (USA), **Roger Griffin** (UK) **Oliver Roy** (FR), autoři okolo *The Journal for the Study of Radicalism*

V českém prostředí: **Miroslav Mareš**, **Maxmilián Strmiska**

Pokouší se prostřednictvím **radikalizace** přinést strukturální změnu politického systému v podobě radikální reformy či revoluce

Možné znaky:

- **Antisystémovost a boj proti politickému establishmentu**, někdy může být využíván i vládami (paramilitární jednotky)
- **Násilné či teroristické aktivity, byť nemusí být vždy nutně násilný**
- **Mesianismus**
 - **Náboženský** – možné snahy o vznik teokracie – chalífát, halachický stát, boží království...
 - **Sekulární** – nový politický řád, nový člověk, ...

PŘÍKLAD MOŽNÉ TYPOLOGIE BLÍZKOVÝCHODNÍHO RADIKALISMU

Z hlediska časové osy: historický, moderní

Z hlediska přístupu k násilí:

- Nenásilí (kvietistický) – např. Neturej Karta, část salafistů,...
- Symbolické násilí – např. Černí panterři
- Násilí jako hlavní metoda dosažení cílů – výrazná část teroristických skupin

Z hlediska ideově-náboženského zaměření:

- Sekulární (nacionalistický, levicový/pravicový, anarchistický...)
- Religiózní (muslimský, židovský, křesťanský, ...)
- Hybridní (např. nacionalisticko-náboženský, klero-fašistický...)

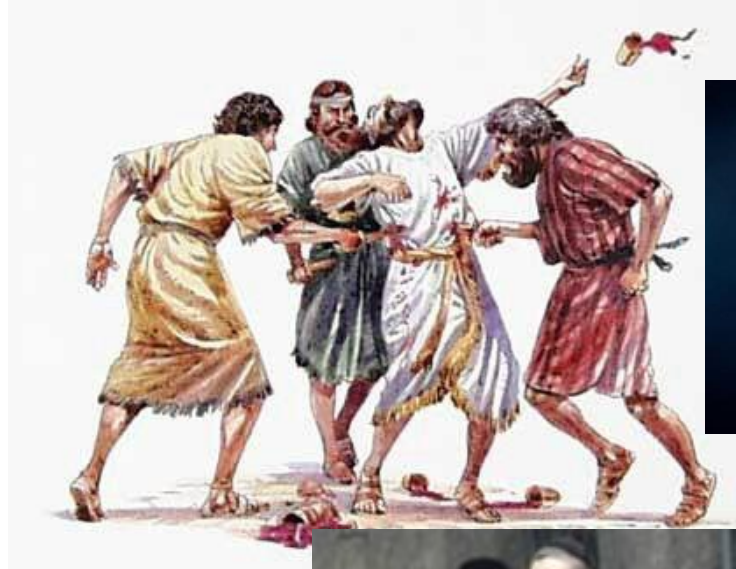
HISTORIE RADIKALISMU NA BL. VÝCHODĚ

Židovský radikalismus
z období Římské nadvlády – odboj
proti Římu (velké povstání 66-70
n.l.)

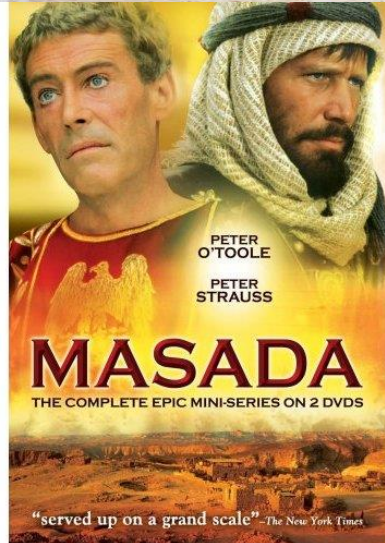
zélóti (z řeckého slova *zélótés* – kdo
je horlivý, zanícený) – fanatičtí
židovští bojovníci proti Římanům.

Nejradikálnějších odnoží zélótů byla
skupina nazývaná **sicarii** (heb.
sikrikim). Latinsky „muži s dýkami“.
(sing. *sicarius*) Zaměřovali se hlavně
na vraždění Židů odmítajících jejich
výzvy pro boj s Římany.

Novodobé parafráze v Izraeli a mezi
charedim

MASADA

MASADA, DEAD SEA, ISRAEL. ROMAN SIEGE RAMP.

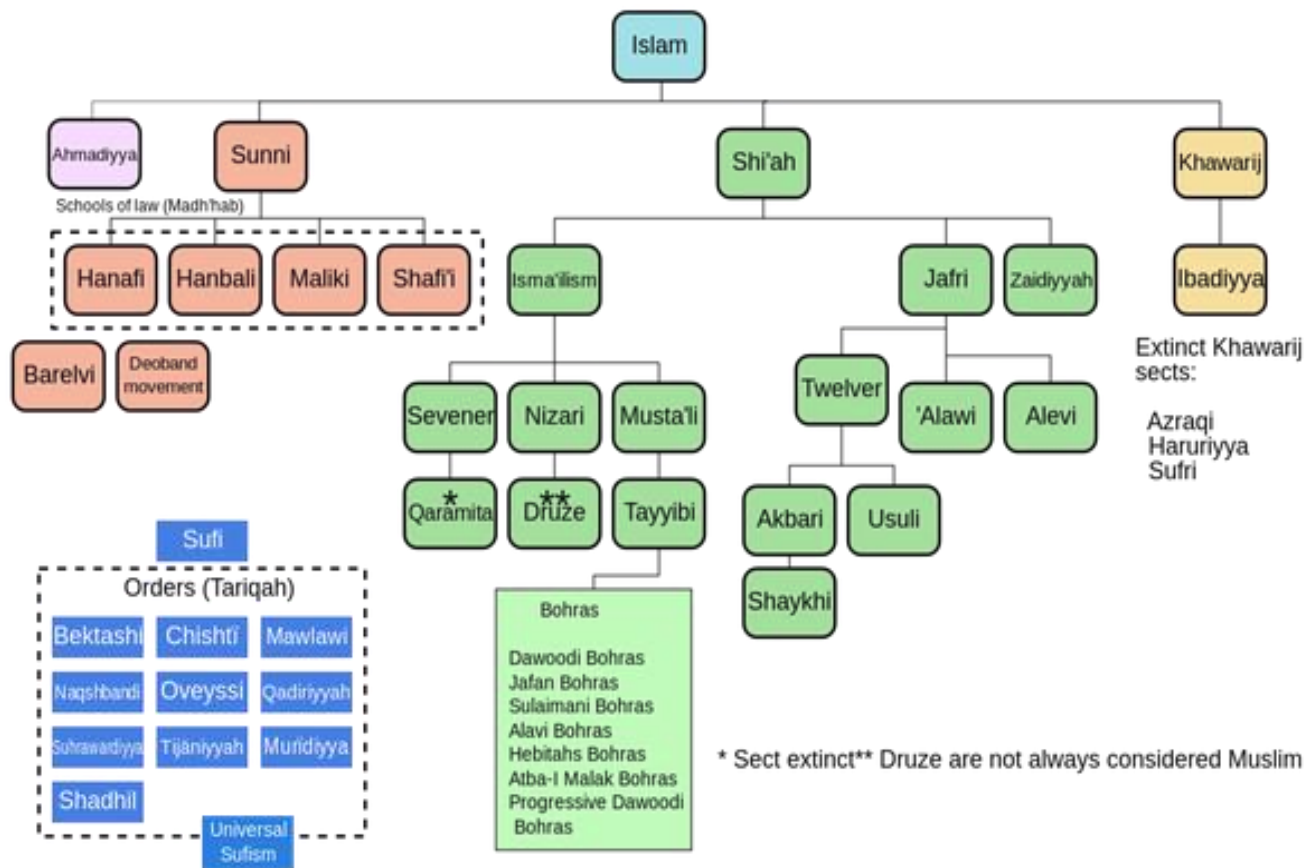
Note the school party on the path to the right of the ramp for appreciation of scale. The path to the left across the siege ramp is to cisterns (square opening on the left).

ISLÁM

Sunnitsko-šítské násilí v počátečních obdobích islámu.

K výraznému štěpení dochází zvláště uvnitř šítského islámu

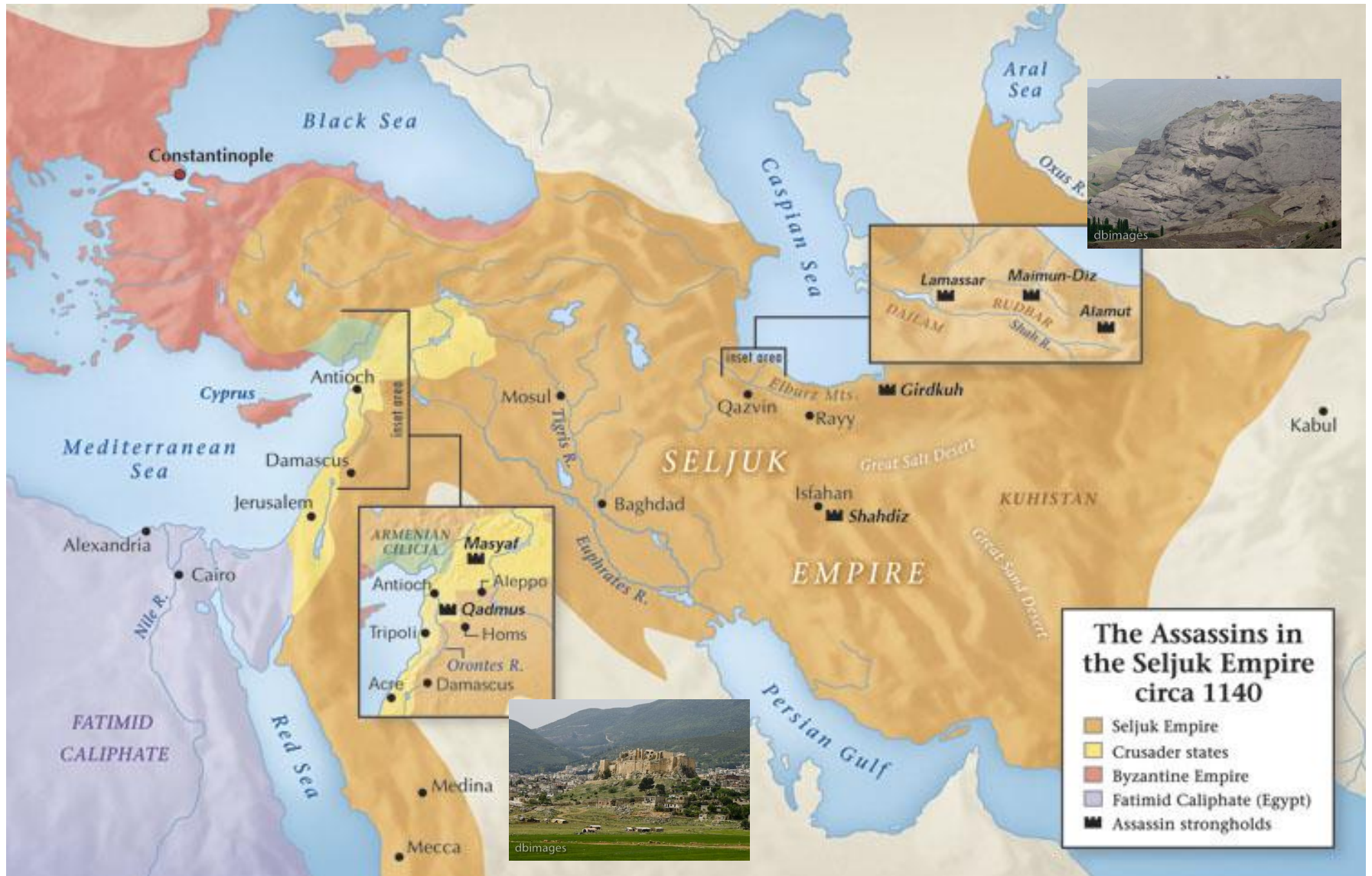

ASASÍNOVÉ

Ismáílitská odnož šíitského islámu
působící cca 1030–1270

- Hasan al-Sabah (1150-1124)
- zakladatel řádu
- Ohrožují
seldžuckou moc
- Zničení Mongoly

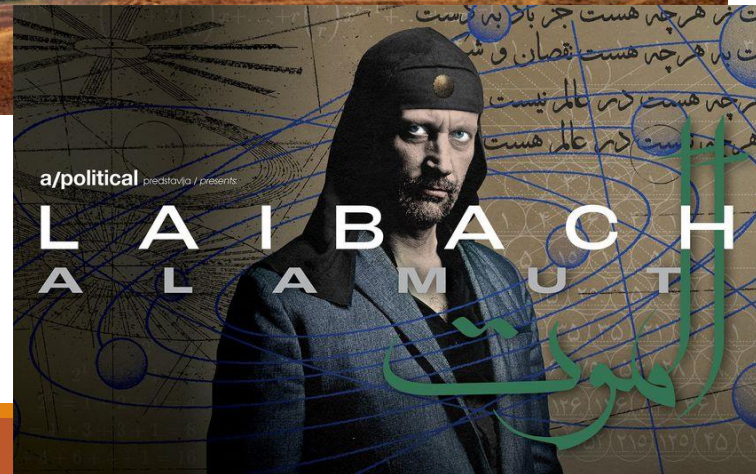
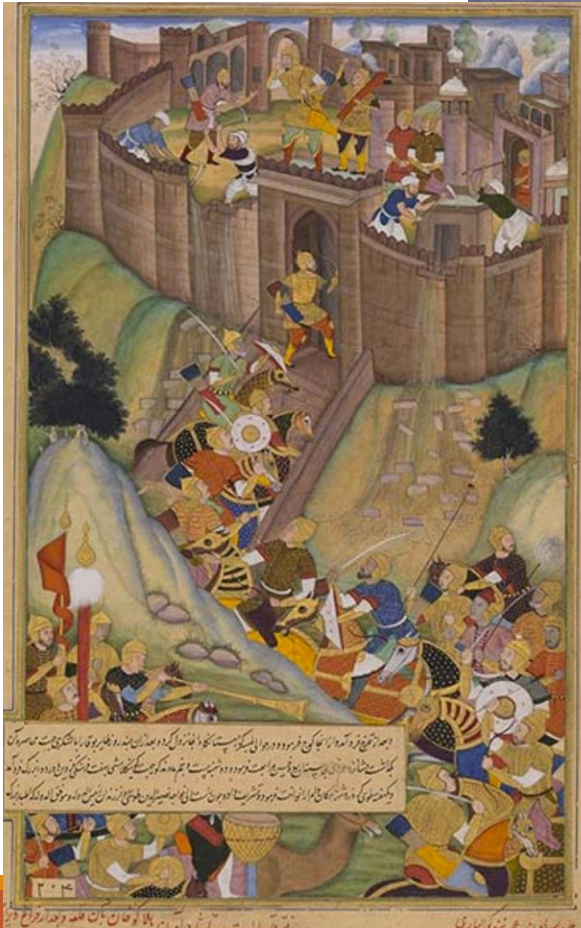

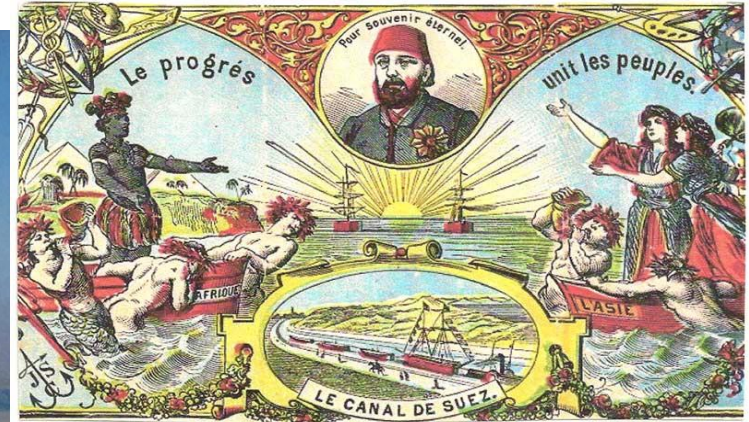
The Assassins in the Seljuk Empire circa 1140

- Orange square: Seljuk Empire
- Yellow square: Crusader states
- Red square: Byzantine Empire
- Purple square: Fatimid Caliphate (Egypt)
- Black square: Assassin strongholds

Alamut

Evropské angažmá na Blízkém východě - od začátku 19. stol., další důvod lokální radikalizace

NAPOLÉON
in EGYPT

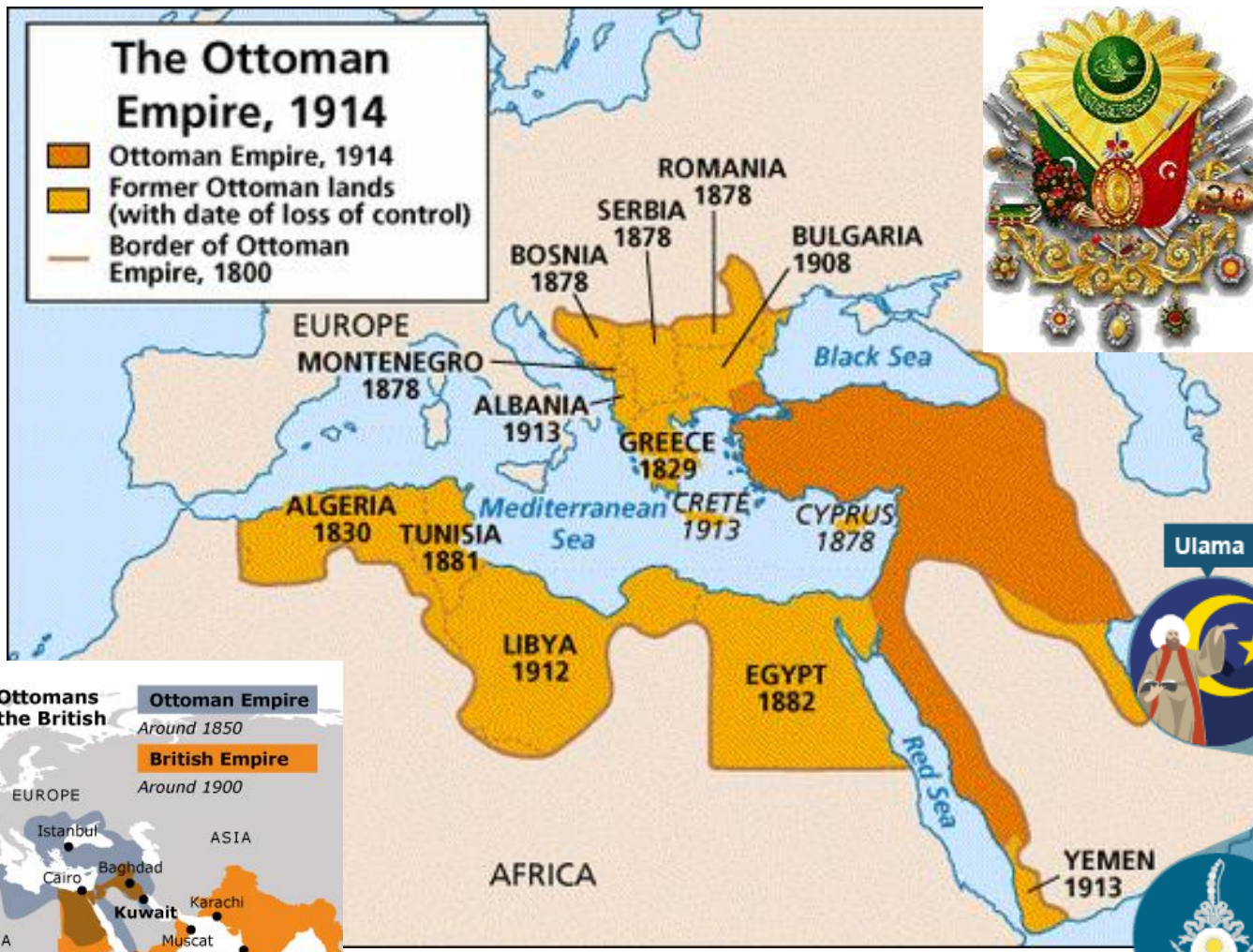

Nacionalismus 19. století

- zrození moderních národů

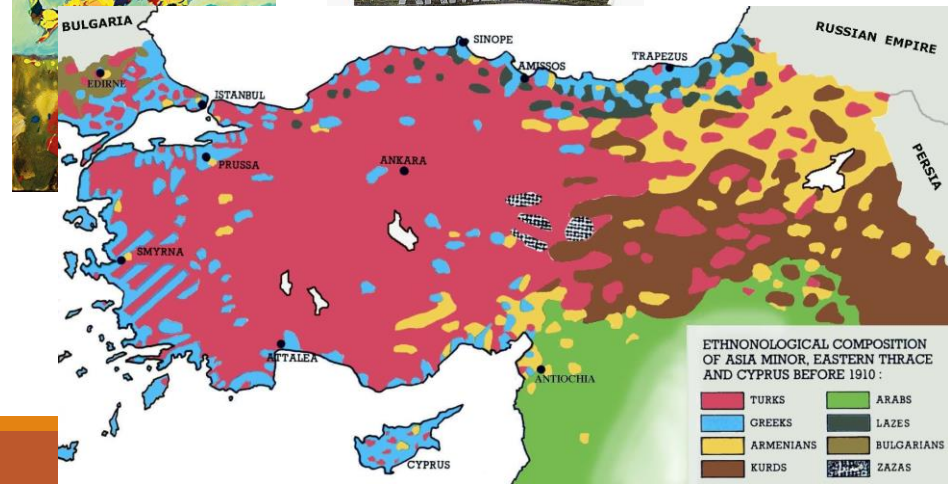
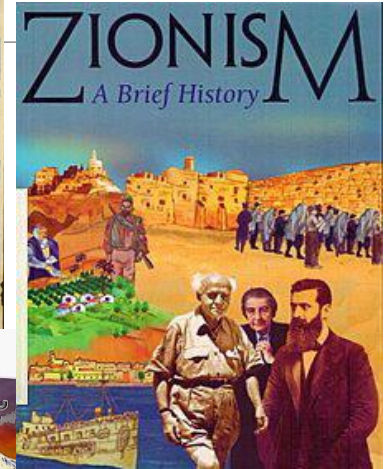
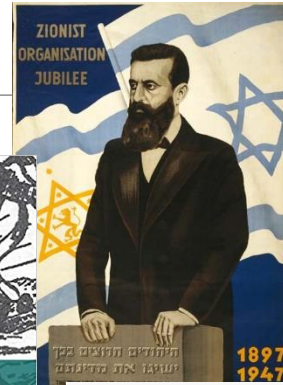
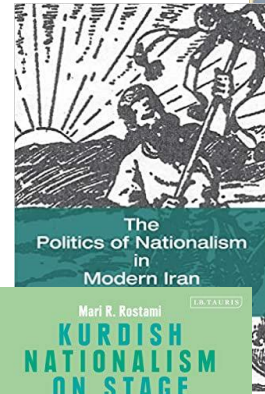
Nacionalistická radikalizace společností na sklonku Osmanské říše

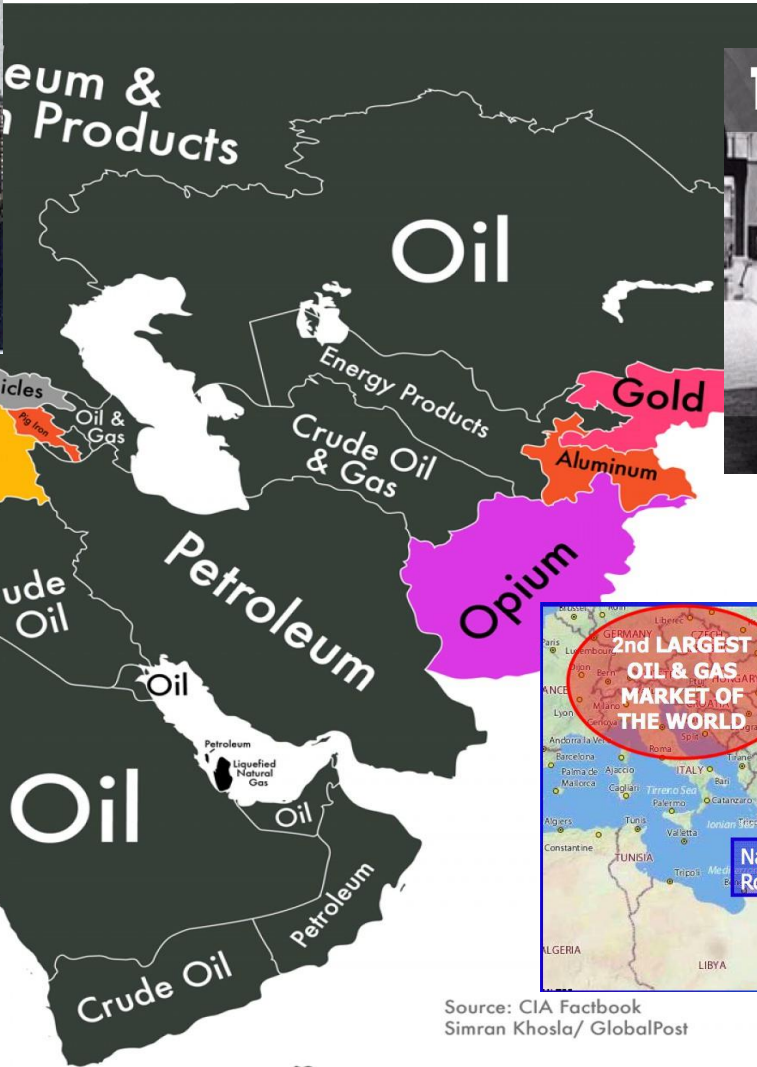
Nacionalismy na Blízkém východě

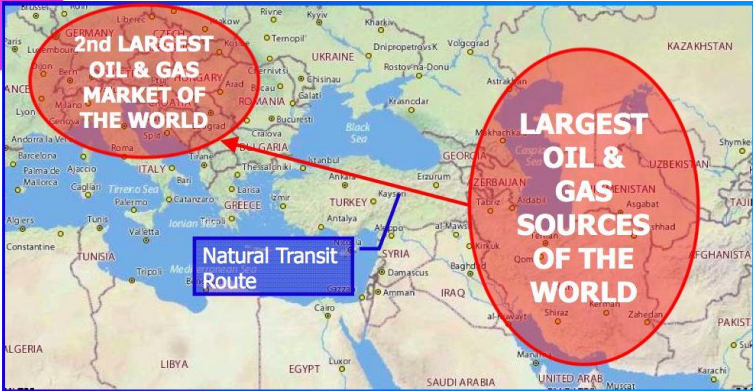
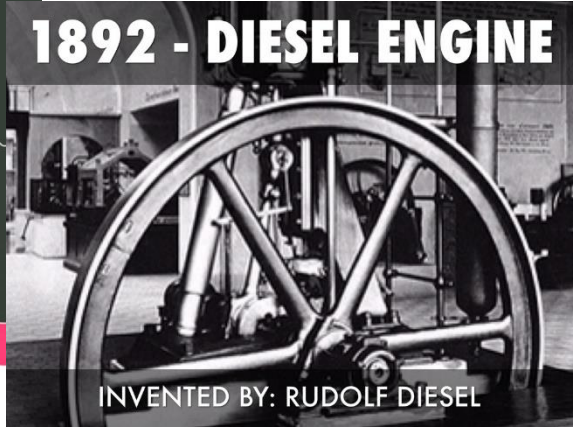
b nationalism
itics of Damascus 1860-1920

Posílení zájmu o Blízký východ na přelomu 19./20. století

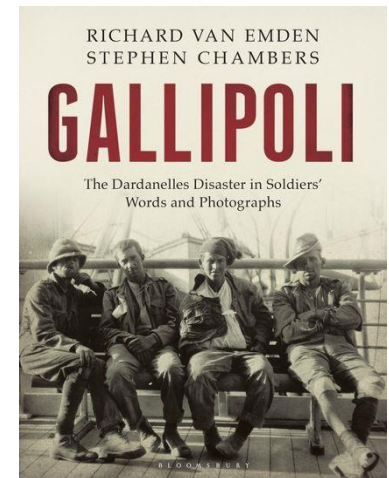

Middle East & Central Asia

Source: CIA Factbook
Simran Khosla/ GlobalPost

První světová válka na Blízkém východě

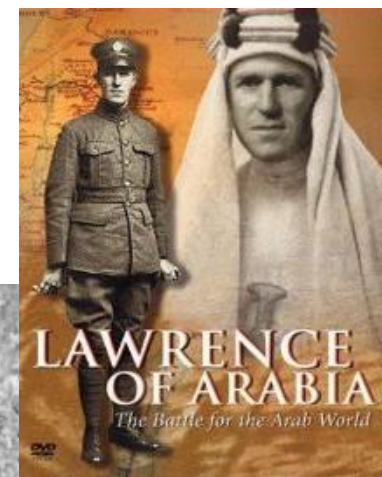

Turecko-německý džihád (1914)

Osmanská říše vyhláší v listopadu 1914 s podporou Německa svatou válku (džihád). Sultán vydal prohlášení o tom, že to se jedná o "Cihad-i Ekber" (tur. „Největší ze všech válek“) a zároveň "Cihad-i Mukaddes" (tur. „Svatá válka“), protože osmanský sultán byl oficiálně zároveň chalífou všech muslimů na světě. To znamená, že muslimové na celém světě se měli připojit k tureckému úsilí v boji proti „nevěřícím“. Skutečnost byla jiná a mnoho muslimů – hlavně Arabů – proti Osmanské říši ve válce bojovalo.

1916 – Arabské povstání proti Turkům s podporou Britů

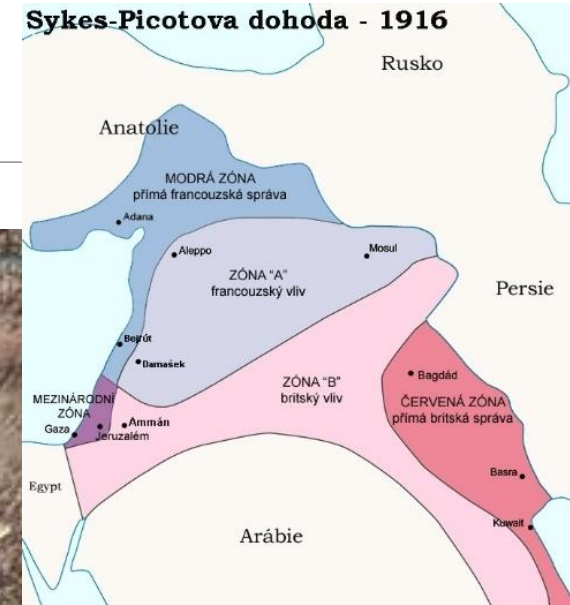
Květen 1916 – Sykes-Picotova dohoda

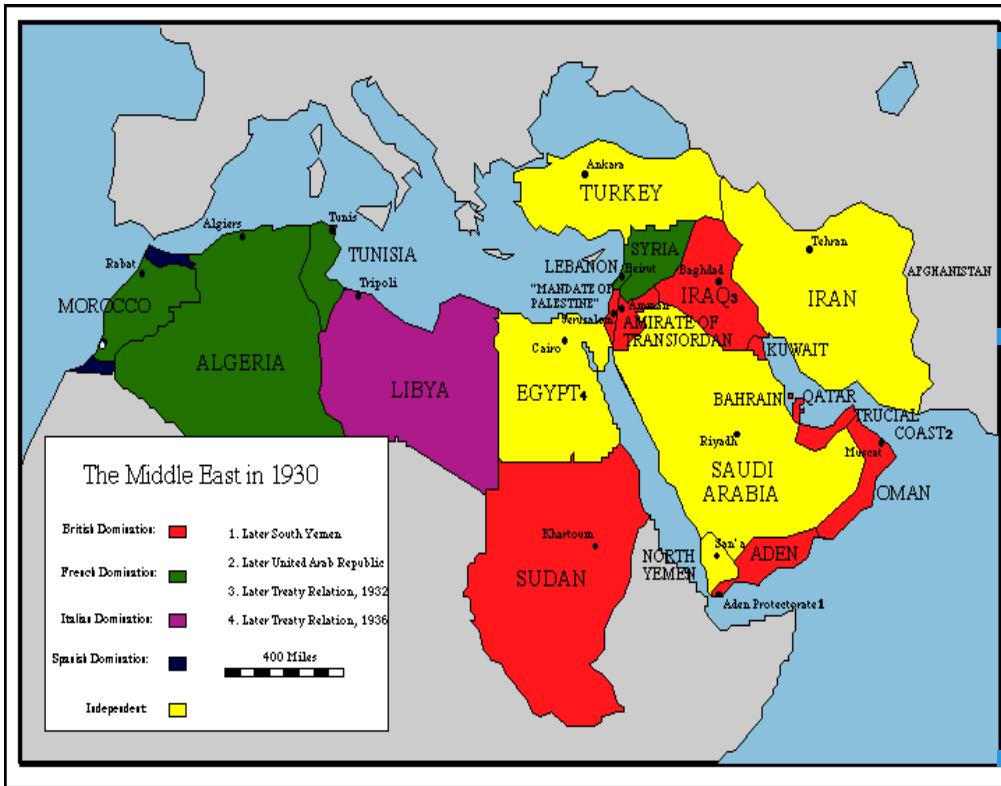
Sykes-Picotova dohoda - 1916

1920 – konference v San Remu vytvoření hranic moderního Blízkého východu na základě Sykes-Picotovy dohody

Evropská dominance na Blízkém východě

Mandáty

- Britský: Palestina, Transjordánsko, Irák
- Francouzský: Sýrie, Libanon

Kolonie

- Britské: Kuvajt, Katar, Bahrajn, Emiráty, Omán, Jemen
- Francouzské: Maroko, Alžírsko, Tunisko

Výrazný vliv V.Británie a USA

- Saúdská Arábie, Egypt (V.Británie)

Fig. 2: Degree of Colonization

- Full independence
- Full colonization or mandate status
- Nominal independence
- ★ Major anti-colonial revolts
- Partial colonization or protectorate status

Západní imperiální strategie „Rozděl a panuj“

HOW EMPIRE BUILDERS USED DIVIDE AND RULE

THE strategy of 'Divide and Rule' was a central principle of British imperial policy for more than two centuries.

By keeping different ethnic groups segregated, and allowing them to squabble among themselves, the idea was they would be too tired to overthrow their colonial masters.

As empires expanded, tribal groups were classified on the basis of language, religion, and ethnicity and given different rights. A toxic example was in Rwanda where the

Belgians segregated the Hutu and Tutsis. The lighter-skinned Tutsis were given land and privilege, while the Hutu were made to do labouring work. After the Belgians withdrew, ethnic divisions led to the massacre of 900,000 Tutsis.

In India, rivalries between warring states and religious groups were exploited by the British.

But in the months leading up to independence, the divisions spilled over into violence as the sub-continent split into predominantly Hindu India and Muslim Pakistan.

Posilování etnických,
jazykových, kulturních,
a náboženských
konfliktních linií mezi
etniky
a náboženstvími

Příklad *divide et impera* ve francouzském mandátu Sýrie (1920-1946)

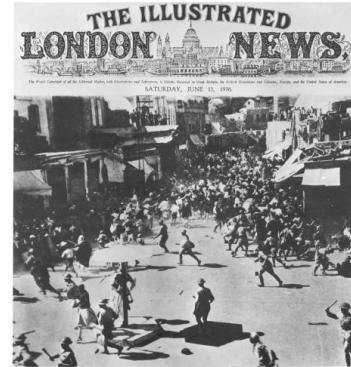
■ Francouzský
mandát byl
rozdělen na
6 států

■ Počátek
sektářské
politiky a podpory
klientských skupin

Britská a francouzská protipovstalecká strategie „železné pěsti“

- ▶ Vojenské operace (někdy spojené se střelbou do civilistů, plošným bombardováním), zatýkání, tvrdé výslechy (někdy spojené s mučením), nevyjednávání s povstalci atd.

THE POLICE DOG USED IN AN ATTEMPT TO TRACK ONE OF THE ARABS WHO ATTACKED CAPTAIN SIGRIST: ONE OF TWO TRAINED ANIMALS IMPORTED FROM SOUTH AFRICA.

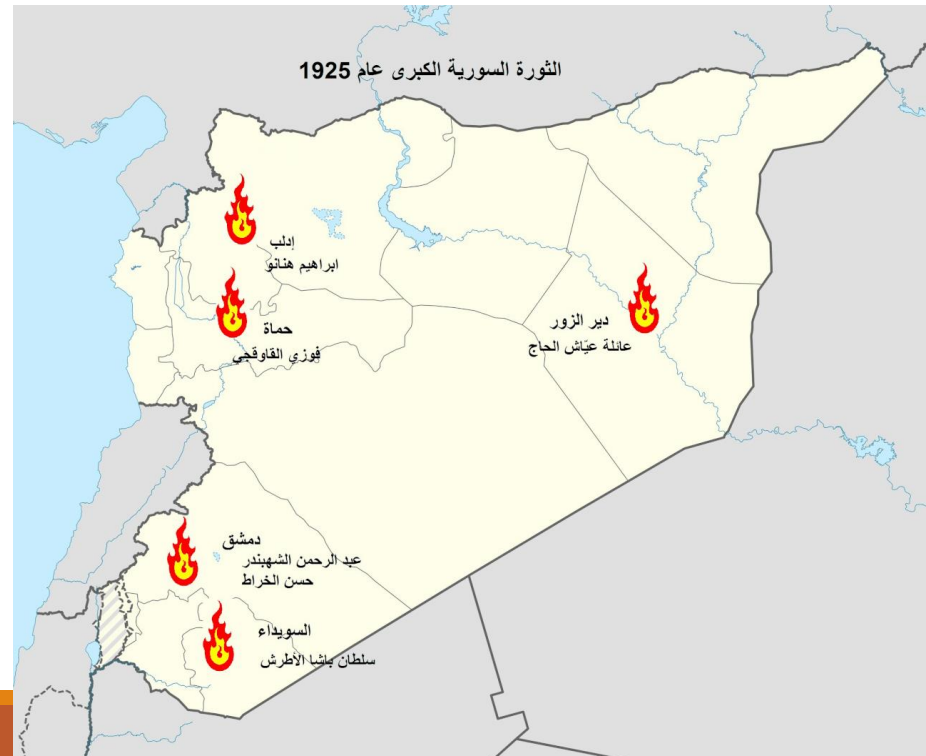

Povstání v Sýrii (1925)

Pod vedením drúzského vůdce
Sultána al-Atraše

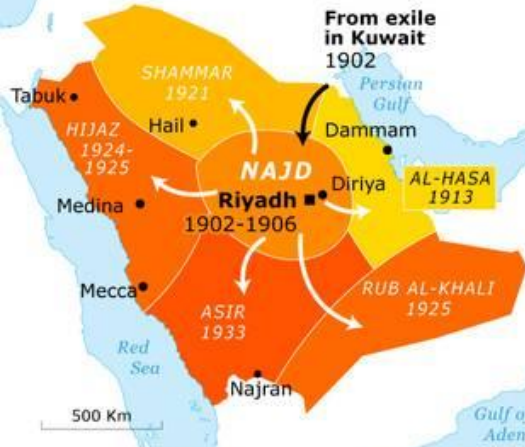
Zahrnovalo i sunnity a křesťany

Zpočátku velké
francouzské ztráty
prohry

Situace v Arábii

Al Saud expansion 1902-1933

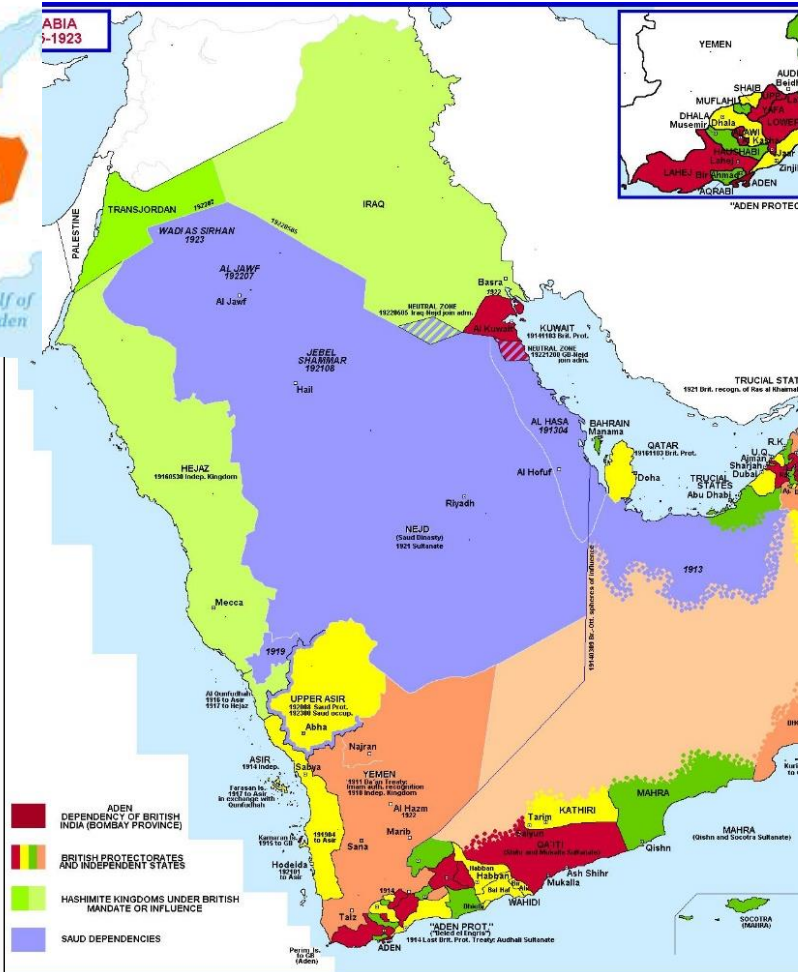
Hashemite Kingdom of Jordan and Hejaz

Flag

Coat of Arms

Emirate of Jabal Shammar

إمارة جبل شمر

1836–1921

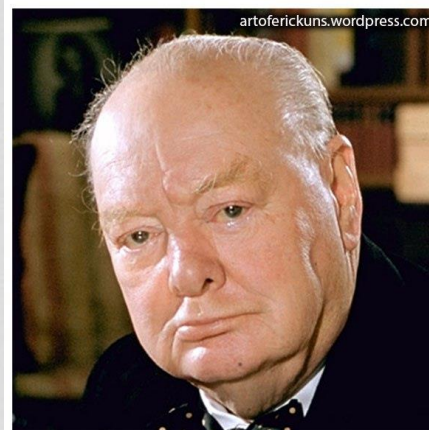
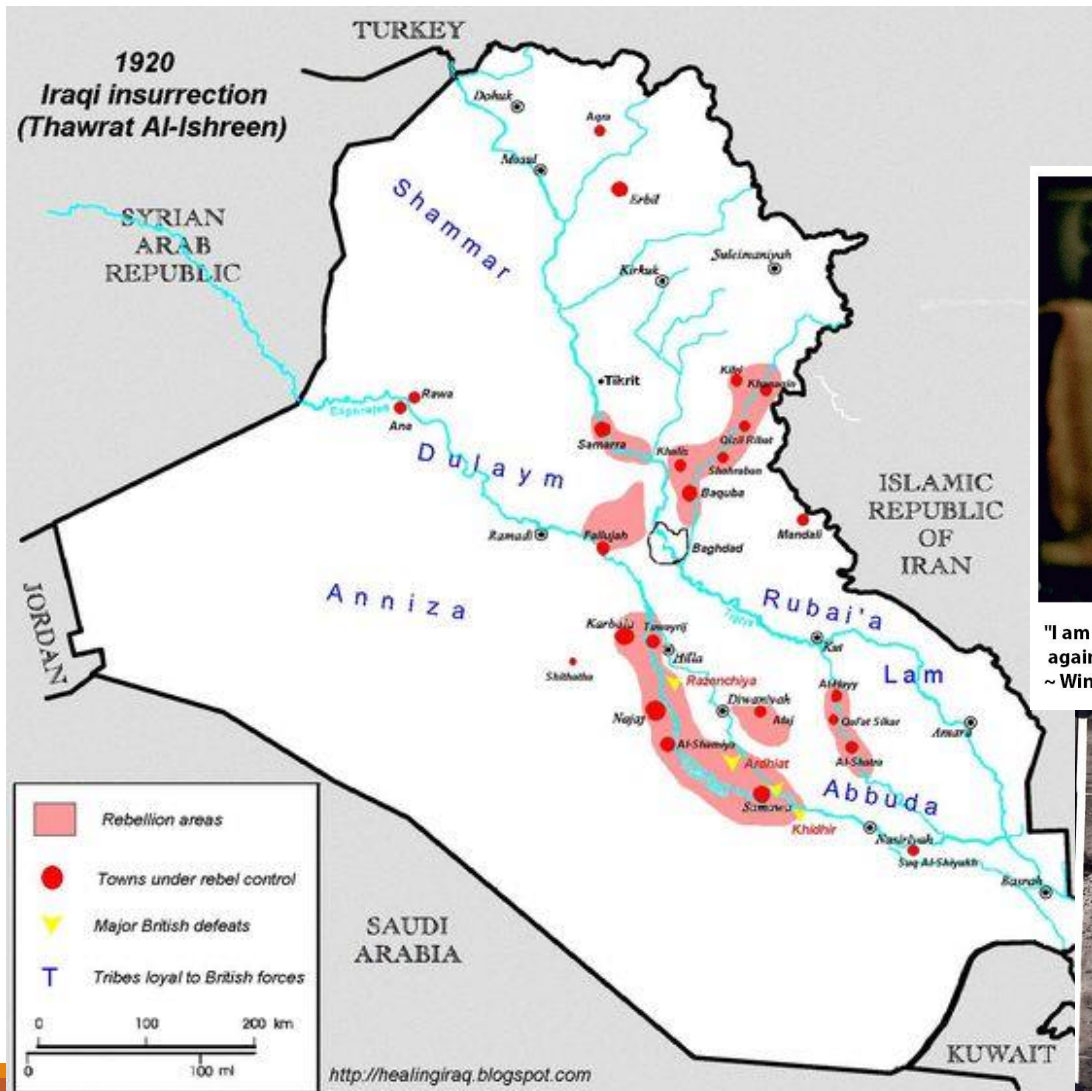
Flag

Historical regions of Saudi Arabia

Protibritské povstání v Iráku (1920)

"I am strongly in favour of using poisoned gas
against uncivilised tribes."
~ Winston Churchill

Povstání Ahmada Barzáního v iráckém Kurdistánu (1931-32)

První počátky politického islámu v meziválečném období

- Řada muslimů se vymezuje proti sekularismu – a to jak přicházejícího zvenčí (koloniální, mandátní správa), tak zevnitř (sekulární ideologie uvnitř muslimského světa – nacionalismus, sekulární monarchie, levice, baasismus,...)
- Kritika korupce, nepotismu, brutality a dalších nešvarů spojených se sekulárními režimy či koloniálními velmocemi
- klíčový je vznik **Muslimského bratrstva** 1928 – jde v podstatě o vznik novodobého islamismu/politického islámu
- Muslimští bratři zpočátku nemají zájem o politiku, kvietismus, postupem času se však dostávají do konfliktu se sekulárními režimy (Egypt, Palestina, Sýrie..) a radikalizují se
- V některých případech přechod od islámského kvietismu/apolitismu k politizaci, či násilnému prosazování politických cílů (např. **Izzaddín Kassám** v Palestině)

Vliv konzervativních autoritativních režimů meziválečného období – Španělsko, Itálie (Mussolini)

Hodnoty: Národ, řád, disciplína, odpor vůči levici

■ Libanon – křesťanská maronitská strana Falanga (Katáib)

- vytvořil v roce 1936 Pierre Džamáíl
- hnědé košile a „římský pozdrav“

■ Syrská sociálně národní strana (SSNP)

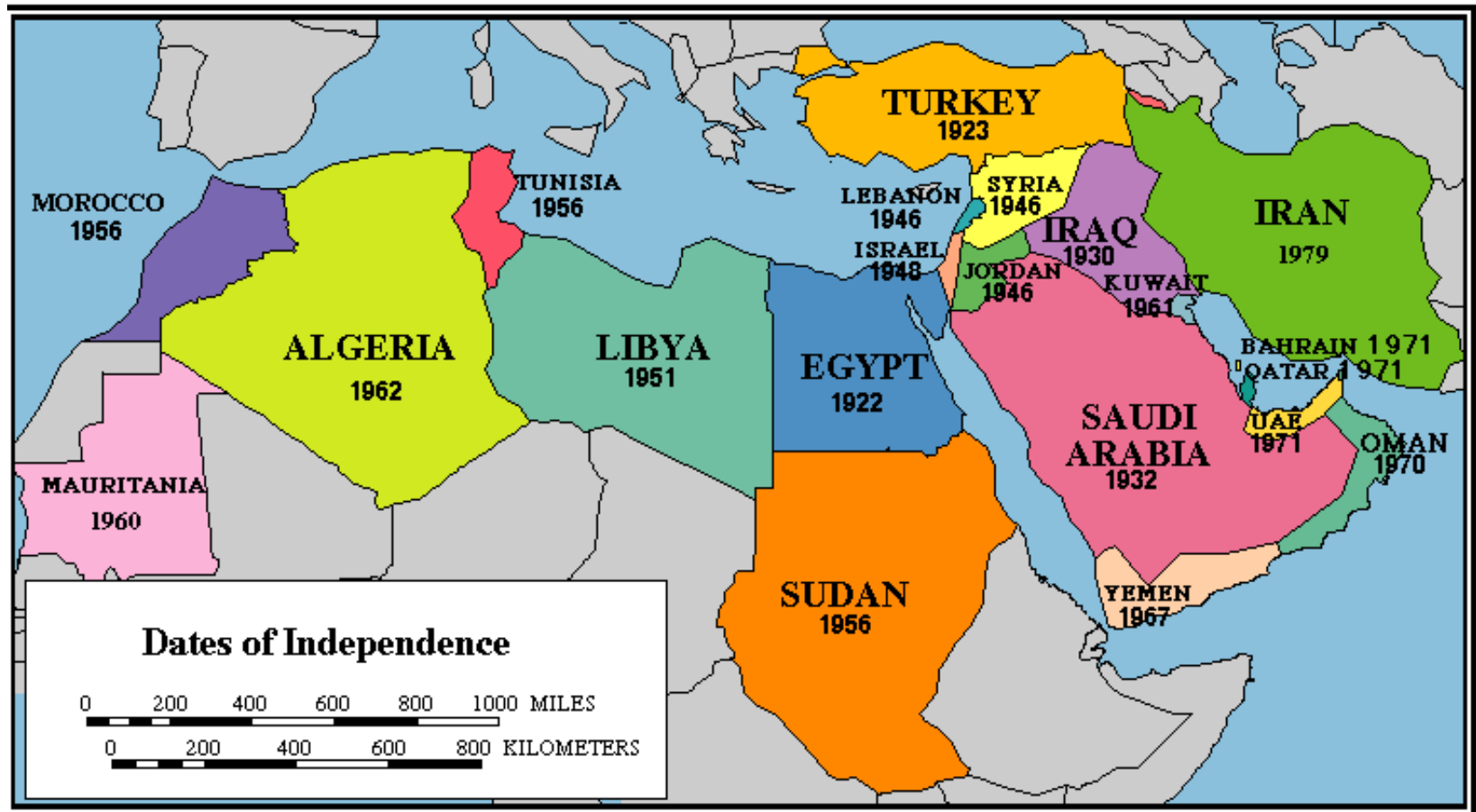

■ Palestina – Vladimír Žabotinský a revizionističtí sionisté

- Irgun (Ecel), Bejtar
- Abraham Stern – Lechi (Sternův gang)

Většina blízkovýchodních zemí se osamostatňuje až po r. 1945

Blízký východ po 2. světové válce

Dočasný úspěch arabského nacionalismu

- Británie a Francie jsou po 2. sv. válce extrémně nepopulární
- naopak velmoci jako USA a Sovětský svaz mají v oblasti dobré šance
- Blízký východ se stává předmětem jejich zájmů i bojištěm Studené války
- většina nově vzniklých režimů muslimského světa **jsou nacionalistické a sekulární nikoliv islámské**
- na islámská hnutí pohlížejí arabské režimy s nedůvěrou jako na politické protivníky
- řada arabských nacionalistů koketuje s východním blokem a s komunismem (z toho důvodu Západ tajně podporuje islamisty)

Studená válka na Blízkém východě

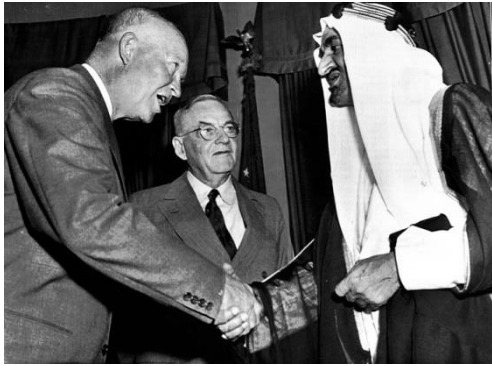

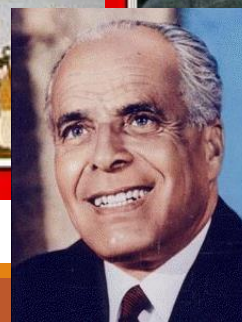
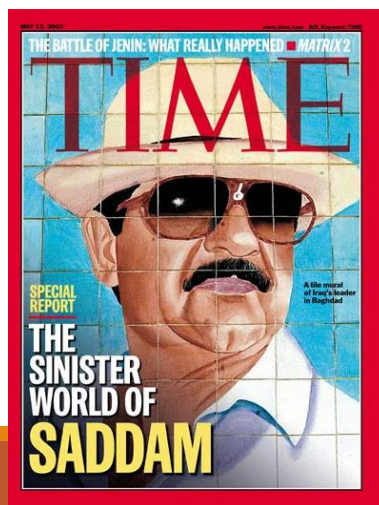
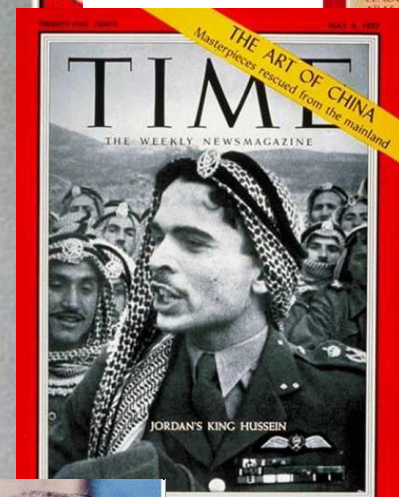
Fig. 4: Cold War Alignment

- Pro-Western
- Shifting alignment
- Pro-Soviet

Generace charismatických arabských vůdců

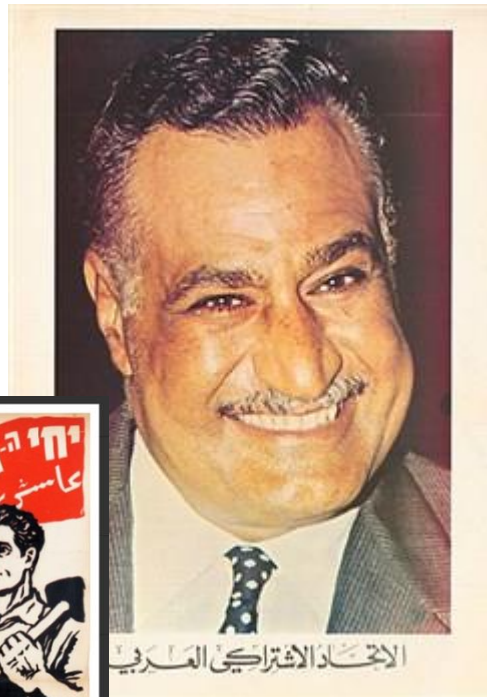
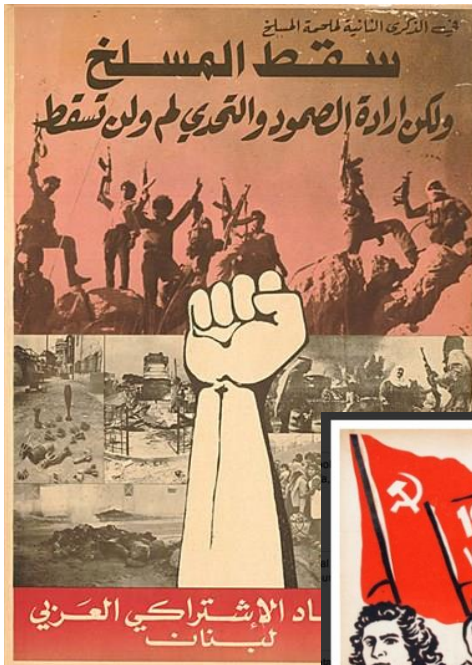
Ze začátku velmi nadějní a důslední

Později korumpují, dostávají se pod vliv velmocí a stávají se autokraty

Sekulární ideologie na Blízkém východě

- nejčastěji jde o mix arabského nacionalismu a socialismu

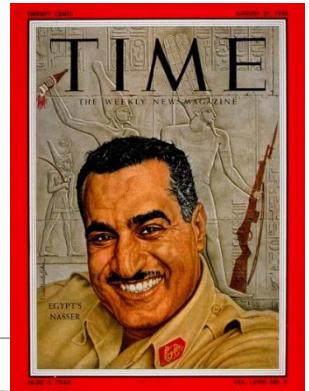
Sekularismus na Blízkém východě (50.-70. léta)

Islám zůstává kdesi v pozadí a předpokládá se, že bude

– podobně jako na Západě křesťanství – vytěsňen
z veřejné sféry a nahrazen ideologiemi či západním
konzumismem

Násirismus (50.–60. léta)

Hlavní elementy:

- arabský socialismus
- (pan-arabský) nacionalismus
- republikanismus
- anti-imperialismus
- sekularismus

Nasser's Three Circles Theory (1954)

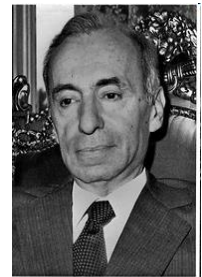

Baasismus a strana Baas

- **Sekulární arabské nacionalistické hnutí (od 40. let 20. stol.)**
- **Michel Aflaq (1910-1989) – filozof a ideolog baasismu**
- **kombinuje arabský nacionalismus, socialismus panarabismus a zaměření proti západnímu vlivu**
- **motta baasismu: „jednota, rovnost, socialismus“**
- **„Arabský duch proti materialistickému komunismu“**
- **Nejsilnější je baasismus v Sýrii (strana založena 1947) a v Iráku**
- **V Sýrii se dostala strana Baas k moci krvavým převratem v roce 1963**
- **1966 – vnitrostranický převrat ve straně Baas (Assadovci proti Aflaqovcům)**

Falangisté v Libanonu

Christian Falangist Party of America

VZESTUP NÁBOŽENSTVÍ a FUNDAMENTALISMU jako odpověď na KRIZI NACIONALISMU

- Hlavně po r. 1967 – rozčarování mnohých Arabů z neúspěchů arabského nacionalismu a pomalé modernizace
- **Korupce, chudoba, neúspěchy ve válkách a politice, přílišné vazalství k Východu či Západu, přílišná sekularizace a potlačování politického islámu**
- Mnozí Arabové a muslimové hledají nové politické alternativy
- Šance právě pro ISLAMISTY, kteří výše uvedené věci trvale kritizovali z opozice a měli často pověst mučedníků
- mnohem později využívají islamisté dění ARABSKÉHO JARA (přelom 2010/2011)

VZNIK a VZESTUP RADIKÁLNÍCH ISLAMISTICKÝCH HNUTÍ

Islámský džihád (Egypt) – konec 70. let

Hizballáh – 1985

Hamás – 1987

Tálibán – 1994

Al-Káida – 1998 (resp. konec 80. let)

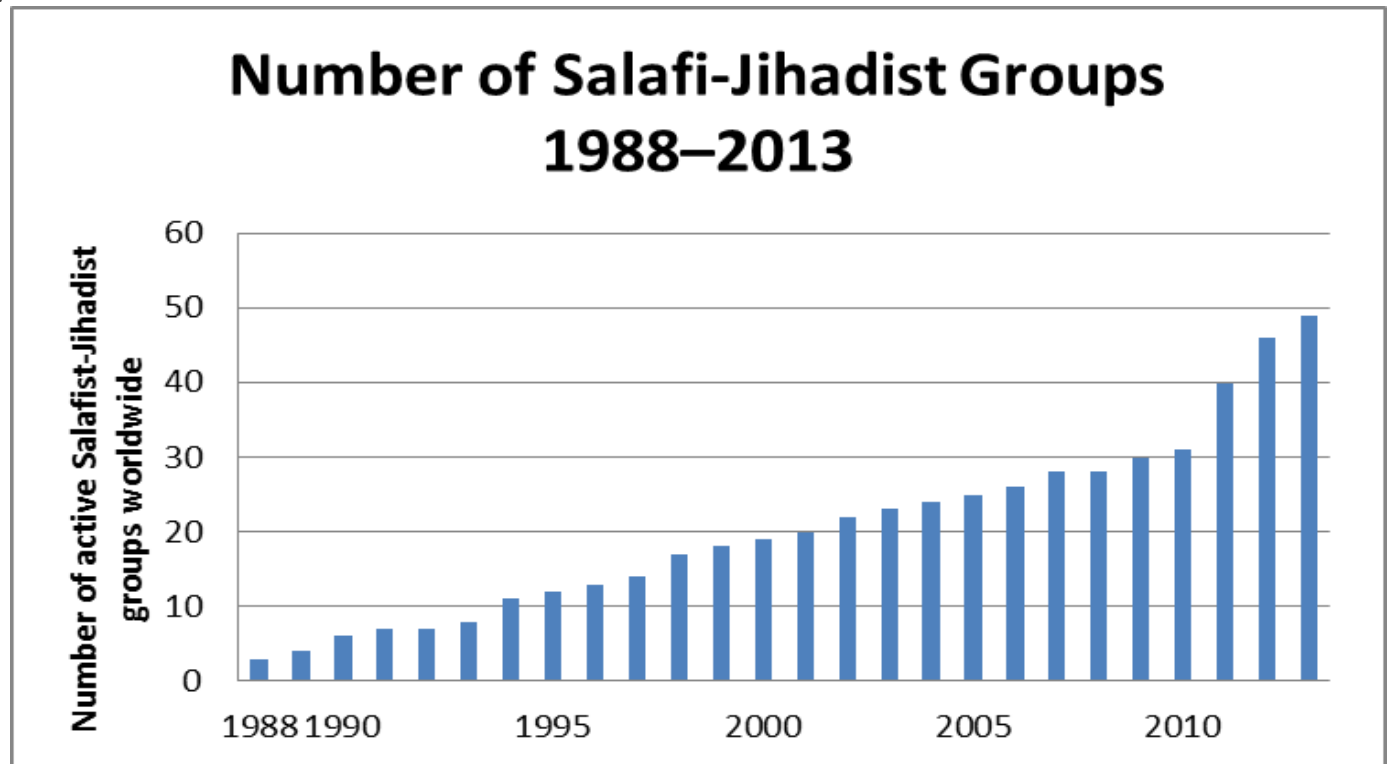
ISIS – 2006

Salafistický džihádismus

S pojmem přišel Gilles Kepel

Relativně nový trend

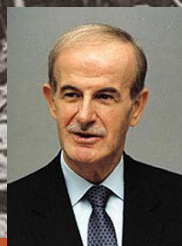
Zdroj: Rand

Ještě větší útlak a represe arabských sekulárních režimů

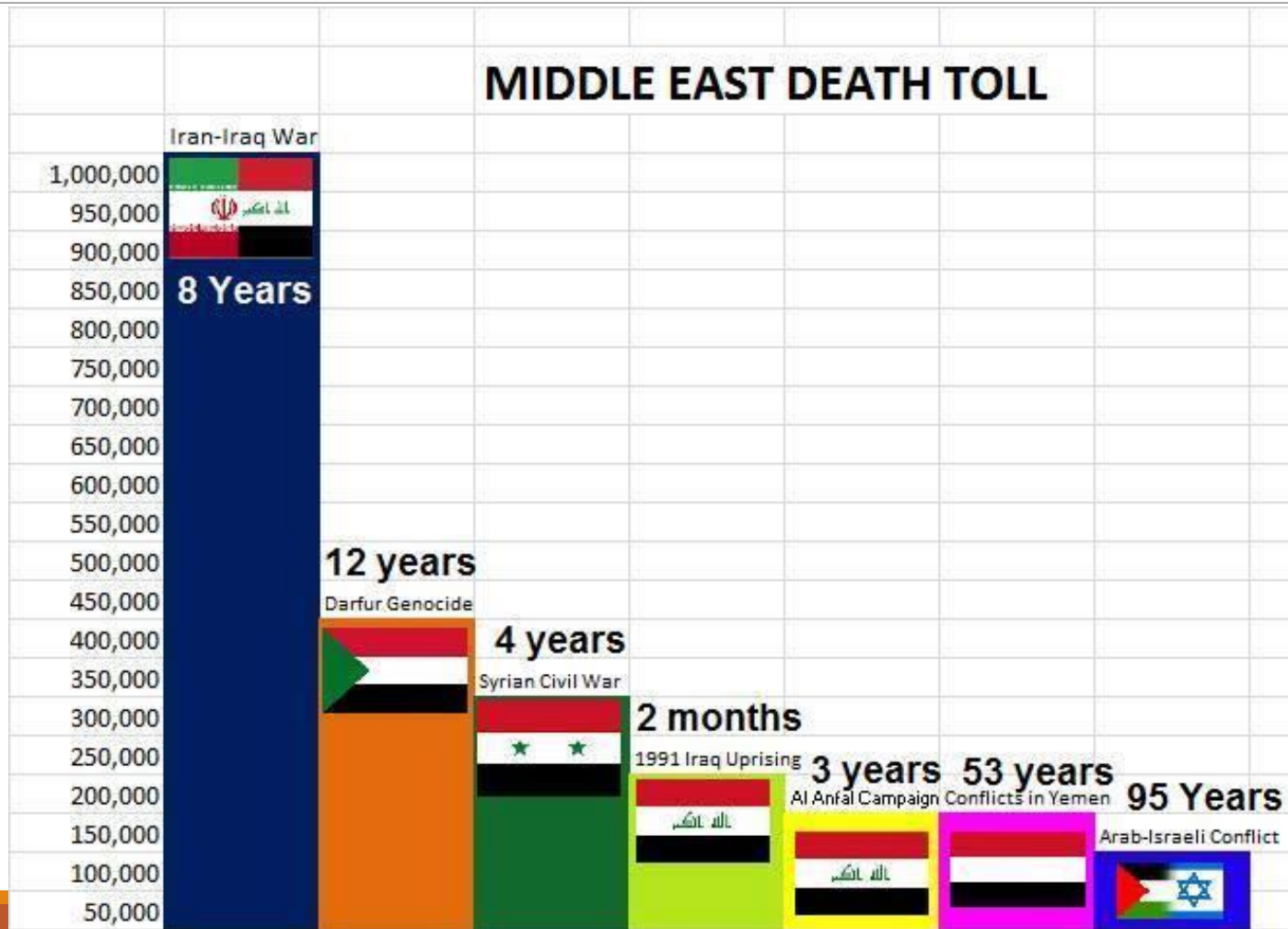

THESA ELIZABETH JANE SAUNDERS
JOHANNES OTTO SCHAEUBLE
ROBERT THOMAS SCHLAGETER
THOMAS BRITTON SCHULTZ
SALLY ELIZABETH SCOTT

MARK LAWRENCE TOBIN
DAVID WILLIAM TRIMMER-SMITH
ALEXIA KATHRYN TSAIRIS
BARRY JOSEPH VALENTINO
ASAAD EIDI VEJDANY
MILUTIN VELMIROVICH
NICHOLEAS ANDREAS VRENIOS
PETER YULCU
RAYMOND RO
JANINA JOZEF
THOMAS EDWI
KESHA WEEDC
JEROME LEE V

Blízkovýchodní konflikty a jejich oběti

Děkuji za pozornost!

Pro další informace sledujte:

Publikace:

- *Izrael a Palestina* (2022)
- *Korán, meč a volební urna* (2020)
- *Judaismus a politika v Izraeli* (2002, 2009)
- *Encyklopedie blízkových, terorismu* (2007)
- *Rabíni naší doby* (2010, s R. Kořanem)
- *Rabbis of our Time* (2015, Routledge)
- *Dějiny moderního Izraele* (2011)
- *Lidé svatých zemí* (2012)

Blog: blizky-vychod.blogspot.com

E-mail: marekcejka@yahoo.com

Support: herohero.co/marekcejka

 : [marek.cejka.3](https://www.facebook.com/marek.cejka.3)

 : [cejka.marek](https://www.instagram.com/cejka.marek)

 : [@CejkaMarek](https://twitter.com/CejkaMarek)

